

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 4.) Utkommer hvarje Söndag. Götheborg den 23 Januari 1853. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B:co. (VII årgången)

Kyrka och skola på Pitcairn-ön.

John Adams' grafvård på Pitcairn-ön.

Pitcairn-ön i Sydhafvet.

Få öar i södra oceanen äro så allmänt bekanta och lefva så friskt i folkets minne, som Pitcairn-ön, hvilken vunnit ett verkligen romantiskt intresse, dymedelst att den, ehuru ursprungligen en tillflyktsort för myterianstiftare på engelska skeppet. Bounty, dem kapten Bligh 1789 hade utsatt i en öppen båt i hafvet, numera bebos af en kristen församling, som starkt erindrar om de urkristnes oskuld och enkelhet i seder och religion. Befolkningen räknar 21 familjer, som bestå af 170 personer, 82 manliga och 88 qvinliga. Af de ursprunglige inbyggarna lefver för närvarande ingen mer; → af den andra generationen endast Arthur Quintal och George Adams, son till John Adams.

Pitcairn-ön ligger, efter en engelsk sjöofficers mätningar, på 2° 4' lat. och 130° 16' long. Den är omkring 1,200 fot hög och endast 4 1/2 mil i omkrets. Vid klart väder kan man se den ute i hafvet på öfver 40 engelska mils afstand. Kusten är helt och hållet fri från korallref och uppstiger hög och brant ur hafvet, medan bränningen framrullar mot dess förvittrade klippväggar med så förfärlig våldsamt, att all landstigning när som helst är formligt omöjlig, undantagandes på tvenne ställen. Den vanliga landningsplatsen ligger i en liten, trängt kringsluten vik, kallad Bountybay, som är belägen på nordöstra sidan och har en 30 till 40 fot bred, sandig strand. Men äfven här kan man endast vid vackert väder, och med inbyggarnes tillhjälp, landa i hvalsnipor eller kanoter, ty viken är så öfversädd med ensliga spridda klippor, och vägorna bryta sig här så höga och oregelbundne, att det skulle vara ytterst farligt, att försöka slå sig igenom med vanliga skeppsbåtar. Den andra, mindre farliga landningsplatsen begagnas likväl mera sällan, då den, såsom belägen på öns nordvestra kant, är längre aflägsen från den behodda delen.

För öfrigt, ehuru man också, på något afstånd från stranden, kan nå botten med en lodlina af 26—35 famnar, så får man dock väl betänka sig, innan man här går till ankars, undantagandes för vindstilla, eller för att undvika att drifva på land. I alla fall löper man alltid fara att förlora sina ankaren, ty dyningen är ständigt oerhördt hög.

Första gången man landstiger, öfverraskas man icke blott af de stora sträckorna fruktbart och odladt land, utan äfven af sceneriets romantiska skönhet. Tjusand dalar omvexla med skrofliga, pittoreska klippgrupper, och vegetationen visar sig i en yppighet, som endast sällan förefinnes på en dylik, liten afsöndrad ö.

Äfven trifvas här alla tropiska frukter, såsom äfven ett stor antal andra, hvilka annars endast finnas i nordliga klimater. Den odlade delen af ön är ganska obetydlig, men ännu fullkomligt tillräcklig att uppfylla inbyggarnes behof för det närvarande; för öfrigt skulle ön mycket väl vara i stånd att föda en befolkning af 2000 själar. Den enda olägenheten är brist på vatten, ty denna högst nödiga artikel-felas här totalt. Också syntes fordom denna svårighet inbyggarna så öfvervinnerlig, att de höllo på att öfvergifva sitt land, och dock är den nu, om icke helt och hållet, likväl till en del besegrad, medelst anläggandet af cisterner, i hvilka man under regntiden, Mars, April och Maj, uppfångar nog vatten, att hafva tillräckligt förråd under de öfrige årstiderna, ja till och med förvarar en del, för fallet af en inträffande ovanlig torra, hvarunder man möjligen icke skulle kunna erhålla den nödiga kvantiteten. För öfrigt måste naturligtvis cisternernas antal förökas, allt efter som befolkningen tillvexer.

Ön producerar mais, vanlig och söt potates, tara, feis, pisanger, limoer, citroner, oranger, meloner, ananas, sockerrötter och tobak. Äfven odlas brödfrukten, men skörden af densamma är alltid osäker. Af djur förekomma här svin, getter och fjäderfä i stor mängd. Äfven finnes mycken fisk vid kusterna; de större fångar man med krok, de mindre med nät. Dock är fisket, i anseende till vattnets djup, så besvärligt, och hajarne röffa så mycket af det redan fångade, innan det ligger uppdragas till ytan, att infödingarne högst obetydligt befalla sig med denna näringsgren.

De träd, som trifvas bäst och gifva det dagligaste virket, äro mira, peiram, kokospalmen, pandanus och tapan.

De förherrskande vindarne blåsa från Sydost och Vester. Stormar förekomma

sällan; dock kan man icke säga att ön är helt och hållet fri derför, ty för omkring 6 år sedan rasade här en häftig storm, som medförde många olyckor. Äfven blixtrar det sällan.

Thermometern vexlar året om från 59 till 85° C.; men värmegradens inverkan på kroppen beror helt och hållet af atmosfärens beskaffenhet. Klimatet kan anses som ganska sundt, och inbyggarna äro underkastade högst få sjukdomar.

Befolkningens förnämsta sysselsättningar äro åkerbruk, byggande af hus och desamma förbättrande och prydnad. Också äro deras hus de renligaste, nättaste och bekvämare byggnader, man någonsin kan få se. Derjemte uppdraga de boskap, kringgårdarna sina planteringar, flåta halmhattar, korgar små skrin o. s. v.

De senare, så väl som boskap och frukter, försälja de till hvalfiskfångare, som lägga till vid deras ö, för att intaga friska lifsmedel; eller också bortbyta de dem mot tygstycken, medikamenter, verktyg, åkerredskap och andra nyttiga artiklar.

Deras regeringsform är enkel. De hafva en högsta öfverhetsperson, och tvenne råd; den förste väljes årligen och utnämner härpå det ena rådet, medan folket utnämmer det andra. Alla svärare fall öfverlemnas åt en jury af 7 personer, hvar vid både anklagaren och den anklagade hafva rättighet, att utesluta någon person deri, som de icke anse opartisk. För närvarande är Georg Adams, son af J. Adams, en af upprorstifvarne på skeppet "Bounty," högste öfverhetspersonen.

I sin religion sluta de sig till biskopliga kyrkan; deras religionsböcker äro förnämligast bibeln och psalmboken. Tvenne gånger i veckan hålla de kyrkogudstjenst, och morgon och afton husbön.

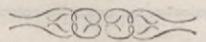
Barnen få lära läsa, skriva, räkna, geografi och historia i ett luftigt rum, som dessutom äfven gör tjenst som kyrka. Skolläraren, hvilken äfven såsom andlig förestår deras andaktsöfningar, leder undervisningen med mycken skicklighet. Han har nyligen kommit till England, för att låta prestviga sig.

I gestalt, ansigtbildning och färg, äfvensom i språk, dräkt och lefnadssätt, visa dessa insulaner sin engelska harkomst. Några af dem äro likväl mörkare i hyn, än de fleste Europeer, och likna mera infödingarne på Tabetti.

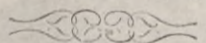
Pitcairnaön är numera serdeles intressant, derför att den ligger på halfva vägen mellan Panama och Australien, så att om ångfart kommer att ega rum mellan Pana-

ma och Sydney, lägga fartygen till här, för att intaga vatten och lifsmedel.

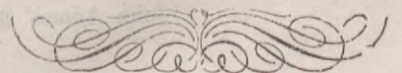
Våra tvenne plancher föreställa kyrkan och John Adams grafvård. Denne man, egentligen en engelsk matros, var den lilla koloniens grundläggare och förblef dess patriark ända till sin död, 1829.

Jättemörsaren. Jättemörsaren på fotgardets paradplats i London, mellan St. James-park och norra sidan af krigsministeriets hus, blef använd i Spanien af Napoleons fältherre Marskalk Soult vid beskjutningen af Cadix. Denne hade låtit gjuta honom i Sevilla, emedan de belägrandes Mörsare, ehuru af största brukliga kaliber, likväl icke förmådde slunga en bomb tillräckligt långt öfver hafsarmen, som skilde det närmaste, i Fransmännens händer befintliga citadellet från staden. Efter det för Fransmännen olyckliga slaget vid Salamanca, som hade upphäfvandet af Cadix belägring till följd, gjorde spanska regeringen den då varande prins-regenten, sedermera kung Georg IV af Storbritannien, en present af denna mörsare, som de belägrande vid sitt återtag icke hade kunnat föra med sig, hvarjemte spanska regeringen yttrade den önskan, att den måtte blifva uppställd i någon af Londons parker. År 1814 gjorde man en lavett till densamma af kanonmetall, och det hela uppställdes först 1816, på regentens födelsedag. Tapplagret är 9 fot långt, 4 fot bredt, 2 fot 8 tum högt, och väger 170 centner; den öfriga delen af lavetten är nästan lika tung. Mörsaren sjelf är 8 fot lång och har en vikt af ungefär 100 centner; kalibern är 12 tum i diameter.

Resande hafsvatten. Efter engelska blad, ungas direktörerne för det till Sydenham förflyttade kristallpaläset med den planen, att från Brighton leda hafsvatten till nämnde täcka by. För detta ändamål, ämnar man lägga rör längs åt jernvägen, som skola leda vattnet till en stor reservoir i Sydenham, der bad- och simanstalter komma att inrättas. Man hoppas på samma sätt kunna leda vattnet ända till London och der försälja det till mycket lågt pris.

Johan Henrik Thomander.

(Forts. o. sl. fr. No 3.)

Vi böra ej förbigå, att Th., ensam svensk bland fem utlänningar, promoverades till Theol. Doctor med Hedersdiplom af Universitetet i Köpenhamn 1836 och erhöi sin Konungs tillåtelse att nämnde värdighet emottaga d. 29 Juni 1837: likasom att han i Oct. s. å. jemte Med. Prof. A. H. Florman inrättade Lunds Stifts Central-Nykerhetsförening, från hvilken den sedan reformen i Sverige, som dock är någon, hemtade ett kraftigt stöd. Vid det första centralmöte i Sverige 1838, hållet hos Dr. A. Sandberg i Madesjö nära Kalmar, med 35 Prester bland 120 gäster och flera tusen åhörare, höll Th. en predikan, som gaf åt den nationalviktiga reformen en nationalverklighet. Samma år utgaf han ett *Försvar för Nykterhetssällskaperna*, som mycket bidrog till dessa årens segrar på detta fält.

Med 1840 inträdde Th. på riksdagens forum, der han alltsedan varit en hufvudman inom den liberala fractionen. Många hans gamla vänner af konservativ grundton tröstade sig dermed, att det kunde för det christliga folket i Sverige vara godt att på den s. k. liberala sidan hafva några, som ville conservera den lutherskt-evangeliska kyrkans tro, så att ej här, vid en brytning mellan partierna, blott Proudhon'er, Cabel'er och Babeuf'er i religion skulle anses för folkets män i jordiska välfärdfrågor. Th. syntes ej vilja "urgera ett" och låta samhällets väl bero på ett votum i en stridsfråga. Snarast synas han och de öfriga 1840 års män beslutat att riderligt hålla samman, gemensamt rycka fram och gemensamt stå tillbaka för att se till hvad slut de omsider måtte kunna bringa de stora stridsämnen. Ännu 1840 hoppades Th. kunna genom ett mästertligt tal på Riddarhuset, der alla fyra Stånden gemensamt discuterade representationsfrågan, vinna allmänna opinionen för classval. De conservative läto ögonblicket förlöpa. Ännu 1847 hoppades Thomander vid sidan af Ekholm (1845 års representationsförslag, det s. k. Ekholmska, var redigeradt af Th.), hvilken trodde sig kunna försäkra om Borgareståndets sympathi, vinna seger åt hälften classval för ett Öfverhus, hälften allmänna val för ett Underhus; folkombuden läto äfven det ögonblicket ila förbi, oakadt Th. åter påminde om Sibyllan, som brände den ena boken efter den andra, men ändå till slut begärde dubbelt i betalning för de ännu obrände. Men Konungens förslag, som väl hufvudsakligen fasthöll den

na halfveringsprincip, blef liggande till 1850. Ännu ha 1840 års män ej decidrat sig. Vilja de conservativa åtaga sig äfventyret att förkasta förslaget, se de det nog helst, för att få försöka ett för dem kärare förslag, utan att dela ansvaret, om vida mera faller än det kungliga förslaget.

Th. har vid alla de tre riksdagar han bevisat varit ledamot af Statsutskottet och derinom haft sin största verksamhet och egt stort inflytande. Vid 1840 års riksdag var Cabinettscessefrågan, som bekant är, en af de viktigaste. Den af regeringen tappade voteringen i statsutskottet tillskrives bland röstande prest r Thomander, Ödmann, Laurenius, Ahlquist, Hallström. — Det vid samma riksdag på stat uppförda anslaget af 10,000 Rdr Banco till understöd för lärda verks utgifvande och till företagande af vetenskapliga resor, tillkom genom en reservation af Th. vid Statsutskottets betänkande om 8:de hufvudtiteln, men förtjensten af allt det blef Rikens Ständers beslut tillerkännes af Th. åt Thore Petré.

Mycket förtjent af kyrka och skola har Th. gjort sig genom sin verksamhet för åstadkommande af anslag både för folkskolan och de lärda bildningsanstalterna. Honom torde väl i första rummet tacken tillkomma för det stora anslaget till Elementarläroverken vid senaste riksdagen. Sjelf ger Th. stor ära åt Borgareståndets utmärkte liberalitet i den frågan och döljer icke heller sin erkänsla mot de 22 medlemmar af Bondeståndet, som röstade för ausläendet af 90,000 rdr bko, en tre gånger större summa, än den Konungen begärt. Förtjensten af att anslaget beviljades, delas för öfrigt af W. Tersmeden, Ehrenstam, Gripenstedt samt alla Borgareståndets ledamöter i Statsutskottet, särdeles Schartzou. — Th. uppgjorde under riksdagen ett fullständigt Förslag till Öfvergångsstat för samtliga elementarläroverken i riket, baserad på Statsr. Silfverstolpes och af denne sedan öfversedt och i vissa punkter ändradt.

Då det ofta i Tidningar lästs, att This ingående i statsrådet varit i fråga, torde den upplysning böra meddelas, att sådant ej varit händelsen mera än under riksdagen 1841, då från en viss sida "ouverturer" i den siftningen gjordes honom, hvilka dock så negativt af Th. bemöttes, att de icke kunde leda till något resultat.

Som parlamentarisk talare har han varit lika stort anseende, som han förut egde såsom homiletisk. Mången competent domare har förklaradt sig ej känna någon

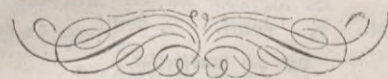
svensk, som har ordet mera i sin makt än han. En ansedd tidnings Red. jemförde honom efter det ofvannämnda föredraget på Riddarhuset med Englands Sheridan, och jemförelsen är i mycket träffande. Några dagar efter samma Riddarhustal skref Baron Brinkman ett, nu i annor mans ego befintligt, bref till honom i Ciceros namn (M. T. Cicero J. H. Thomandro Suo S. P. D.), hvilket med ordalag samtligen tagne ur Ciceros rhetoriska skrifter på Th. tillämpar de utmärktaste egenskaper C. anser tillhöra en talare. Brevet börjar så: Quid de Te dicamus, qui non es orator unus e multis, potius inter multos prope singularis . . .

År 1847 öfvertog Th. med K. Maj:ts tillåtelse Theologia Dogmatica, lemnande Pastoralprofessionen.

Thomander är sedan flera år tillbaka Inspektör för Skånska och Blekingeska nationerna, utgörande mer än hälften af studerande ungdomen vid Lunds universitet.

Gift 1834 med *Emilia Lov. Catharina Meyer*, dotter af Brukspatronen E. F. Meyer och Chr. Cath. Tauson i Carlshamn. Barn: *Fredrika Catharina*, f. 1834, *Ida*, f. 1837, *Emma Christina*, f. 1839.

Af Thomander författade Skrifter: Disputationer se ofvan. — Programmer, då Th. var Akad. Rec. — Theol. Quartalskrift 40 häft. 4328—32, 4336—40 gemensamt med H. Reuterdahl. — Predikningar och Skrifttal. Malmö 4329. — Nya Testamentet, öfvers. Örebro 4335. — Predikan vid Jubel festen 4339; vid Magister-promotionen i Lund 4335; vid Th. Dr. Chr. Schoubecks jordfästning 4336; vid Th. Doc. N. O. Ahnfelts jordfästning 4337; vid Th. Doc. H. Hellmans jordfästning s. å.; vid Magister-promotionen i Upsala 4339; vid Jubelhögtiden d. 20 Okt. 4341 (Bibeljubelåret) i Lunds Domkyrka s. å.; Profpredikan hållen i Stockholms Storkyrka 4342; Högmässopred. på Klagodagen 4344 i Lunds Domkyrka. — Tal (på vers) vid Kyrkoherden Assar Lindeblads inställelse i embetet i Öfveds kyrka 4339. — Försvar för nykterhetssällskaperna 4333. — Om det fullkomliga goda, Theologia Teutonica, öfvers. Sthm 4325. — Molnen af Aristophanes, öfvers. Ib. 4326. — K. Richard H; Antonius och Cleopatra; De muntra fruarna i Windsor; Trettondedagsafton; Som er behagar, öfversätt. ur Shakespeares Dram. Works. Sthm 4324—25. — Manfred af Lord Byron, öfvers. Ups. 1326. — Auföranden, Betänkanden o. d. i Riksdagshandlingarne 4340, 44, 47. — Början af talet på Riddarhuset d. 28 Sept. 4340 är efteråt nedskrifven och införd i No 228 af Aftonbladet s. å. (Se Sveriges Sköna Litt. V. sid. 425—431). — Predikningar öfver de årliga Sön- och Högtidsdagarna. — Svenska Psalmboken, nytt redaktionsförslag (i förening med P. Wie elgren).

Danmarks Historia.

(Fortf. fr. No 3.)

1/2 storlek.

1/3 storlek.

Grofskål från Stenåldern.

Skärformig knif.

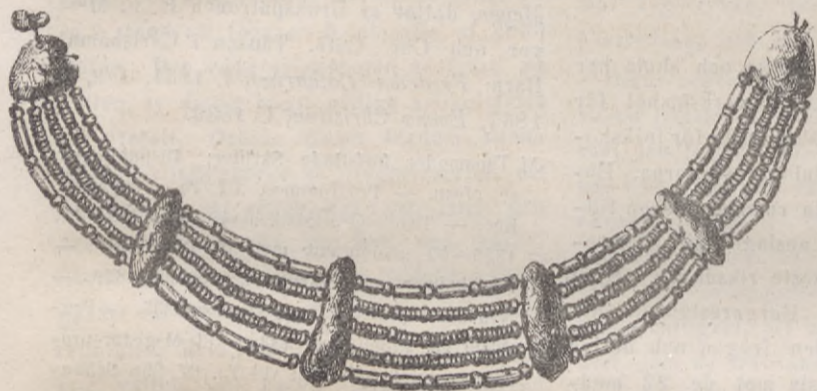
Knif.

Såg.

Mejlar.

Berustensmycke. 1/4 storlek.

Knif.

Knif.

Alla i 1/2 storlek.

Såklunda hafwa wi funnit knifwar, mejlar och pilar af slinta samt yror och yrhamrar af trapp med borrhå hål för skafstet.

Yra med skafthål.

Yra med skafthål.

1/3 storlek.

1/3 storlek.

1/2 storlek.

1/2 storlek. Pilspets

1/2 storlek. Metkrof.

1/3 storlek.

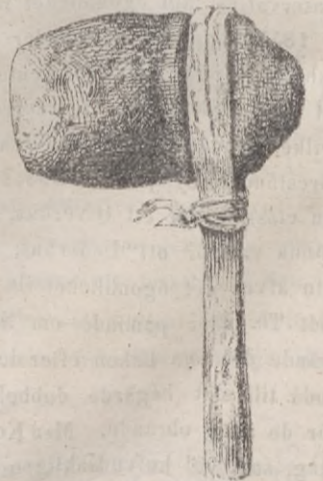
1/2 storlek.

1/3 storlek.

Pil- och lansspetsar

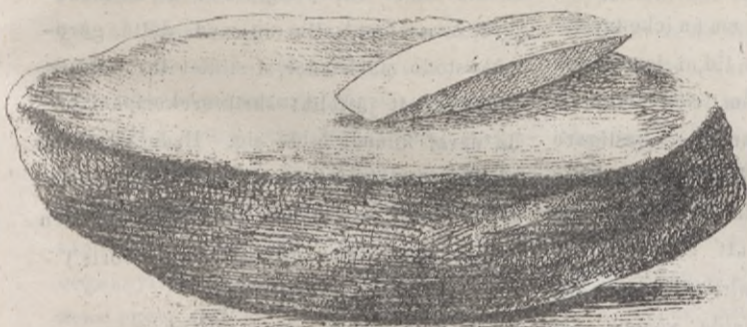
Skarpuner.

Det älfte slags yror, med kufwet skaf, hwari jernen woro fastbundne; — förekomma på bar i Söderhafwet.

Det folk, som betjenat sig af dessa verktyg, måste hafva innehaft en mycket låg bildningsgrad. De kunna icke hafva drifwit åkerbruk, icke en gång ordentlig boskaps-skötsel, utan måste hafva närt sig af jagt och fiske, hvar till de stora skogarne och de landet omgifvande hafven gifwo rift tillfälle. På den tiden synas endast kusterna hafva varit bebodda, ty det är längs hafven och sjårdarne, som vi finna dessa stenredskap och de omtalte begravningsplatserna; det inre af landet war betäckt med ogenomträngliga urskogar. Dessa fornlemningar finnas emellertid icke uteslutande på Danmarks och Sverges kuster, utan längs hela Nordsjön och Atlantiska hafvet, på kusterna af Hannover, Holland, England, Skottland, Irland, Frankrike, Spanien och Portugal, d. w. s. just i de land, der i forntiden celtiska stammar hafva utbredt sig. Sålunda finnas berömda stensamlingar wid Carnak i departementet Finisterre i Bretagne, der tusentals stenblock äro ordnade i 9 till 11 parallela rader, samt wid Salisbury i Wiltshire i England, der man får se en berömd stensfrets, Stone-Henge, af 300 fots omfång, med 6 till 7 alnar höga stenar, — med bärare af 10½ alnars höjd, och tvärliggare af 8 alnars längd.

Daftadt den låga bildningsgrad, hvarpå inbyggarna flodo, må vi likväl beundra den utomordentliga konstfärdighet, som de hafva ådagalagt wid formandet och slipandet af sina stenredskap. Den låter svårtigen förklara sig med de hjälpmedel, som i stenåldern woro förhanden, nemligen **slippstenar** — ty sådana har man funnit — och slipning i sand och watten; man har derfor antagit, att de skönaste

Slippsten för nyor.
1/3 storlek.

af dessa redskap blifwit förarbetade i en senare tid af stenåldern, då man börjat nyttja metaller, ehuru i mycket inkränkt grad.

Den metall, som först användes, war **koppars**. Den erbjöd sig naturligtvis först, då den förefinnes temligen ren i jorden, och är lätt att utsmälta och bearbeta. Då den emellertid snart befanns vara för mjuk, sökte man hårda den genom inblandning af något tenn, i allmänhet under förhållandet af 9 delar koppars och 1 del tenn. Den metall, som framkom, kallades **brons**, och den tid, då man allmänt brukade denna metall till wapen och verktyg, kallas bronsåldern.

Bronsåldern

äfwen här blir det grafhögarne, som wi först wilja taga i betraktande, då det är i dem wi finna de wigtigaste fornlemningar från

Grafkammare från Bronsåldern.

ifrågawarande tid. Wi skola då straxt finna en påtaglig olifhet med stenålderns högar. Wi påträffa icke mer de stora stenkamrarna och stenåttningarne, men deremot små stenfistor i jordhögarne; icke längre ben efter obrända lif, utan i stället lerkrufor med askan efter brända lif, hwarför denna tid också kallas bronsåldern; stensaferna förswinna; wi finna nästan endast föremål af brons.

Häraf kunna wi sluta, att begravningsfättet blifwit helt anorlunda. Lifen brändes på bål och askan samlades i **lerkrufor**, eller så kallade **urner**, hwilka, tillika med den dödes wapen och smycken, nedfattes i en hög, eller också neblades benen i en liten stenfista,

Grafkärl, eller urner från Bronsåldern.
1/3 storlek.

öfwer hwilken man uppkastade en jordhög af samma utseende, som i stenåldern. I en sådan hög påträffa wi icke blott många askurner (stundom inemot 50), som antuda att den varit en familjegrav, som så småningom blifwit uppkastad; men wi fåna också ofta, på botten af densamma, stora stenkamrar från stenåldern — under det askkruforna stå högre upp — hwilket wisar att man i en senare tid begagnat sig af dessa äldre begravningsställen, för att undwika det stora beswäret, att uppkasta nya sådana högar.

(Forts. e. a. g.)

Bokhandeln och de lärde i det gamla romerska riket.

Många äro alltför mycket böjda att tänka sig människornas bildningsgrad i forntiden (som t. ex. för en 1800 eller 2000 år sedan) hafva stått på en betydligt lägre ståndpunkt, än den i verkligheten gjorde, och uppskatta som följd häraf många af våra konster och färdigheter vida högre än de, i jemförelse med forntidens, verkligen förtjena. Det är i synnerhet ett föremål, som vi triumferande jemföra med denna tid: vår boktryckerikonst och vårt spridande af böcker. En bok, tänka vi, var under nämnde tid så sällsynt, följaktligen så dyr, så svår att tillgå för den stora mängden, samt den för läsning erforderliga bildningen så litet spridd, att vi icke kunna prisa oss nog lycklige, och blicka endast medlidamt tillbaka på de gamle Grekerne och Romarne. Icke dess mindre äro vi här vidlag i en stor villfarelse. De gamle hade visserligen intet boktryckeri; men deras afskrifnings-method var så fabriksmässigt inrättad, att de ofta kunnat täfla med boktryckspresen, och det, som utgick från deras renskrifvares pennor, spridde sig merendels mycket hastigare bland mängden, än hvad vår press åstadkommer. Beviset för båda dessa påståenden är lätt att anföra.

Man betänke, huru många grekiska och romerska skrifter, som kommit till oss. Men huru många århundraden ligga icke emellan den tid, då de skrefvos, och de dagar, då de medelst den uppfunna boktryckspresen först åter blefvo allmångods och icke blott blefvo gifne till pris åt liebhabet hos den, eller den munk, som blott ville förkorta sin ledsnad med deras afskrifvande. För att ett exemplar af dessa skrifter skulle hafva kunnat bibehålla sig ända till det femtonde århundradet, måste tusentals gått förlorade, och följaktligen flera tusen varit förhanden: Man har beviset härför i de första alstren af sjelfva boktryckspresen. Huru många finnes det väl kvar af dessa? Och i huru få, för det mesta inkompleta exemplar! Ett annat bevis för det oändligt stora antalet skrifter i den nämnde gamla tiden gifver oss de stora offentliga och privata bibliotheken vid handen.

Det kongliga bibliotheket i Alexandria hade enligt uppgift 700,000 band. Hvar finnes väl nu ett lika stort? Och väl är att märke, att alla våra bibliotheker på hun-

dratusen ofta skulle sammanfalla till lika många på tiotusen, om vi icke hade skriftstälarnes tallöst olika upplagor! Huru många olika bibelupplagor finnas icke i de flesta! I huru många olika upplagor finnes icke derhvar och en romersk och grekisk klassiker! En dylik uppsjö af olika upplagor kunde naturligtvis då icke komma i fråga. Fanns det af en god poet eller historieskrifvare flere exemplar, så hade det endast till ändamål, att i bibliotheket på en gång kunna tillfredsställa flere besökande. Och man bör ej förgäta, att vid den tiden voro endast tvenne språk dominerande: det grekiska och latinska, under det att hvart och ett af våra nuvarande bibliotheker kan sammanhopa sin vishet från tio och tjugo nationer; att de samla visheten från tjugo århundraden, under det att forntiden knappt hade 500 år att välja på. Men visserligen skrefs det också i forntiden mycket mer, än vi äro böjda att föreställa oss, och till och med mer, än det hos oss sedan århundraden varit vanligt, åtminstone om frågan är om enskilda grenar af konst och vetenskap. Sålunda räknade t. ex. den grekiskt-komiska theatern flere poeter och stycken än den tyska.

Kort sagdt, det skrefs, om än icke trycktes, under nämnde gamla tid, i jemförelse med vår, likaså mycket, om icke mera, och blef, hvilket vill säga ännu mer, hastigare och bättre förvandladt i kött och blod, än hos oss plägar vara fallet. Det var nemligen den tiden sed, att en författare föreläste sina skrifter i talrika kretsar; han läste dem i kretsen af valde vänner, för att höra deras omdömen, och för att förbättra hvad en eller annan kunde hafva att anmärka. Han uppläste dem äfvenledes i theatern, på offentliga torg, i trädgårdar och större rum för så många som utrymmet medgaf, och ryktet, författareäran, var alltid det enda han skördade.

Denna sed har blifvit allmän och går tillbaka till uråldriga tider. Man påminne sig blott Herodot, som uppläste sin historia för tusentals personer, som voro komne till de olympiske spelen; Sophokles, som icke kände något bättre sätt att vederlägga det ryktet, att han af ålderdom hade blifvit sinnessvag, än genom uppläsandet af sitt nyaste sorgespel hvarigenom han skördade allmänt lifall. Kortligen, i Rom ägde dagligen sådana talrikt besökta föreläsningar rum, till hvilka inbjöds medelst offentliga kungörelser. I de öfrige större städerna har säkerligen ett dylikt exempel

också blifvit efterhärmat, och på detta sätt blef hvarje nytt arbete säkert hastigare bekant, än hos oss genom pressen, vore det än aldrig så godt. När, på den tiden, de första afskrifterna kommo till de aflägsne provinserna, upprepades samma förhållande, med eller utan författarens tillstånd.

Medgifva måste man väl, att oaktadt alla föreläsningar på detta sätt, kan en skrift dock icke ernå det spridande, som den tyckes tillförsäkras genom pressen; men här inträdde nu äfven den omständigheten, att afskrifningsaffären bedrefs i en skala, hvarom vi knappast kunna göra oss ett begrepp. Mycket lästa skrifter voro derigenom så spridda öfver hela det dåvarande romerska riket, som de nänsin nu kunna vara det genom pressen. I det högre Norden, så långt ett romerskt läger sträckte sig, läste soldaten dem lika lätt, som i det aflägsna Södern; i Spanien lika lätt som i Britannien. Skulle afskrifterna den tiden hafva varit så dyra, som efter boktryckeriets uppfinnning, så hade detta varit en omöjlighet. Men priserna visade sig då så billiga, som man nänsin kunde önska sig. För de bokhandlare, som sysselsatte sig med detta göromål, stodo slafhänder, i stället för pressar, till buds; ett jättelikt skrifvarekompani hade deraf kunnat bilda sig. Hade hvar och en slaf skolat kopiera en skrift, så skulle saken ändå konnit att gå långsamt. Men arbetet var bättre ordnad. (Forts.)

Utdrag af Professor Hansteens "Resminnen från Siberien, år 1829 och 1830."

(Forts. fr. N:o 3.)

Då hålet vanligen icke är stort nog att låta den väldiga fisken passera igenom, så utvidga kamraterna detsamma med sina isyxor, medan fiskaren sjelf anstränger all sin styrka att hålla den arbetande fisken fast, tätt under isen. Har kroken fattat fisken nära hufvudet eller halsen, så kan han upphalas med trenne mans förenade krafter. Har den deremot fått tag midt på kroppen, så låter detta sig icke göra; den man, som håller fisken, för då stängen till ena kanten af hålet, hvarpå en af medhjelparne nedsticker sin stång vid motsatta kanten, för att fästa sin krok på ett annat ställe af fiskens kropp, närmare hufvudet eller halsen, så att den må kunna uppdragas genom hålet. Inom mindre än tvenne timmar hade

man, efter officerens utsago, fångat fisk för mer än 400,000 rubler. En mängd ryska köpmän och prånglare höllo med sina forslädor på isen, köp'e och betalte kontant all den största stören, för att, när de fått fullt lass, genast köra till Moskva eller Petersburg. Ryssarne anse nemligen kaviaren (på Rysska "ikra" d. ä. rämm) icke rätt delikat, då den är öfver åtta dagar gammal. De särskilda äggen äro af en medelmåttig sockerärtas storlek och helt klara och genomskinliga, ehuru med en liten svartgrå genomskinlig fläck på ena sidan. Rämman lägges i ett tråg, och man beströr den med något fint salt, hvarefter den omröres, utan att likväl äggen få sönderklämmas, och ätes sedan efter ett par dagars förlopp, stundom med litet finhackad lök. Den är ganska lindrigt saltad, och långt smakligare, än den finaste och fetaste norrska sill, hvarföre den också finnes på frukostbordet hos hvarje välmående Ryss. Den kaviar, som kommer till oss, är rämman af en annan, mindre fisk; äggen äro icke större än sparfogel och blifva starkt saltade och pressade. Den är mörkgrön, vanligen härsk, och har icke ringaste likhet med den ofvan beskrifne, friska. Den kommanderande kosack-officern ville öfvertala några af Kosackerna att låna oss ett par krokar, för att försöka vår lycka; men vi ville icke begagna oss af denna artighet. Emellertid antog vår tolk, Gustaf Rosenlund, tillbudet, och var lycklig nog att fånga en temligen stor stör, hvars värde uppskattades till 50 rubler. Men han var så oegennyttig, att han bortbytte den till krokens egare mot ett par mindre fiskar, dem han genast sålde till en prånglare för 25 rubler. Denna stör är krithvit under buken och har deraf fått namnet *bjeluga*, eller hvitfisk. Den största vi sågo, var sex till åtta fot lång och tjock som en karl om lifvet. Priset på en sådan kunde, efter hvad man sade oss, uppgå ända till 200 rubler. Den har en lång spetsig nos, och en bred mun, som sitter under kroppen, ett godt stycke från nosens ända. Sterletten är mycket mindre, har ett gulaktigt kött och är fet och välsmakande. Den finnes äfven i de floder, som från det norra Siberien utfalla i Ishafvet, såsom t. ex. Ob och Jenesei.

Straxt efter slutadt fiske, utväljas några af de största fiskarne, hvilka skickas med en deputation af trenne kosack-officerare till kejsaren i Petersburg. Vid den audiens, som i anledning häraf eger rum, öfverlemnas åt formannen en invändigt förgylld silfverpokal, fylld med dukater. I ett skåp med glasörrar, hvare en del silfverförva-

rades, visade oss vår värd i Uralsk tre sådana pokaler, dem han, såsom förman för dylika deputationer, vid olika tillfällen emottagit. Den enda olägenhet, han hade af dessa audienser, var att han måste raka af sitt långa och tjocka skägg, för hofetikettens skull, till följe hvaraf han på den vinterliga hemresan alltid ådrog sig tandverk, som varade tills skägget vuxit ut igen.

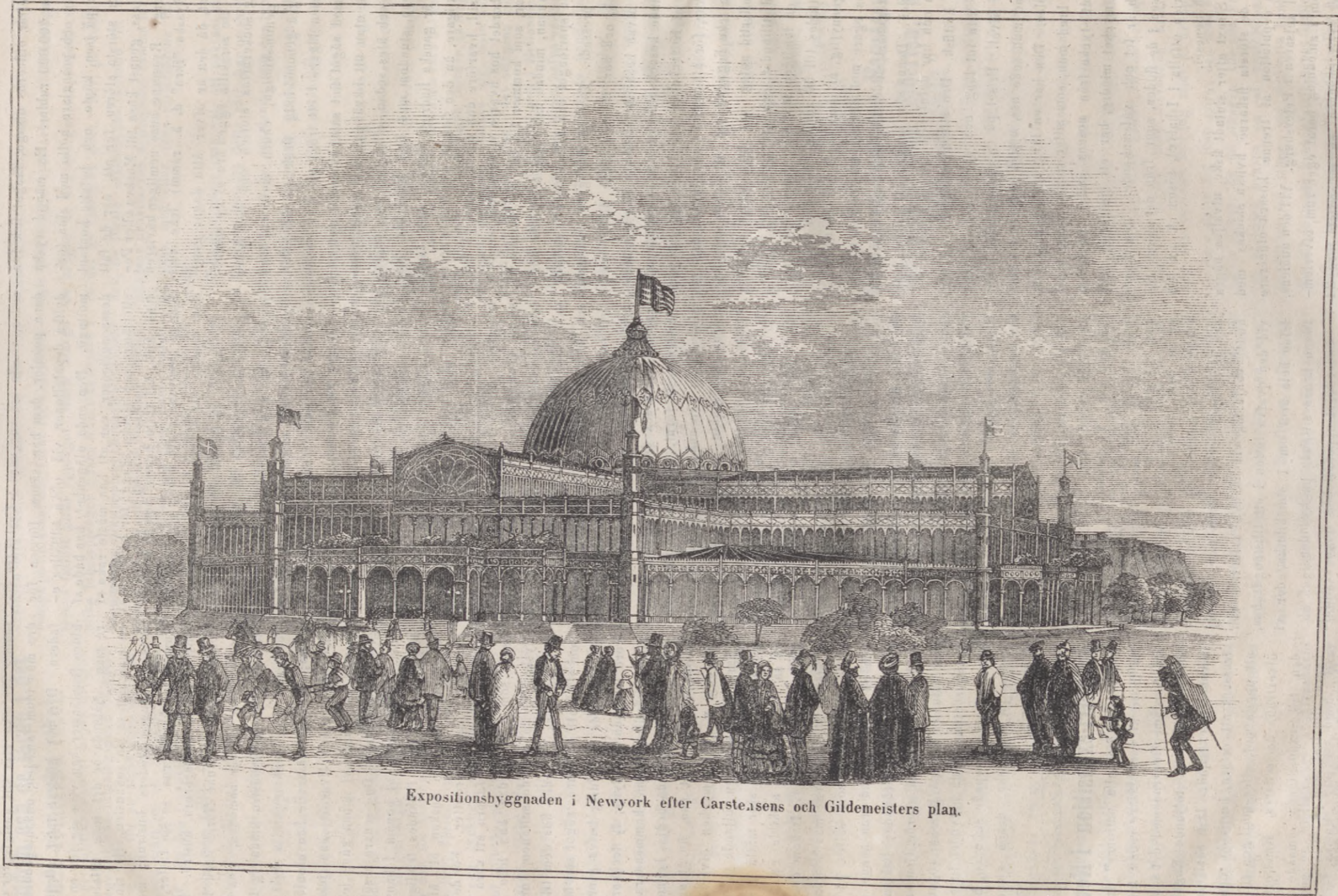
Vi lemnade nu floden och gjorde tre små dagsresor mot Sydvest till trenne kosackposter, som ligga isolerade på den ofantligt stora slätten, och stannade den 26 Januari vid den sista "Glinänui" (lerposten), som ligger på gränsen af det åt Kirgiserna öfverlåtne steppområdet. Dessa poster äro intet annat än ett slags jord- eller lerhyddor, till hälften belägne under jorden. På hela steppen finnes hvarken träd eller buskar. Till bränsle brukas säf, som vexer på åtskilliga fuktiga ställen, samt torkad kogödsel. Öfverallt är jorden saltbemängd, så att brunnsvattnet är salt och obrukbart; icke en gång kor och hästar vilja dricka det. Färskt vatten erhåller man af smält snö, hvarvid alltid ett lass finnes på gården om vintern. Gärdesgårdar och uthus äro sammanflätade af risqvistar och säf. Vi uppehölo oss sex dagar i Glinänui, medan Karelin reste förut, för att förkunna kirgiserns ankomst, samt få veta, huruvida han tänkte inbjuda oss att besöka honom i hans palats. Krigsguvernören i Orenburg, general von Essen, hade anmodat chansen om att sörja för vår framkomst öfver steppen till Astrachan, och denne hade återbeordrat sin äldre halfbroder, chansen Tauke, att ledsaga oss öfver steppen med tvenne kibitker (ett slags stora tält af filt, hvare Kirgiserna lefva både sommar och vinter) samt det för deras transporterande nödige antal kameler. Chansen farbroder, Tschuke Nuraleitsch, och hans halfbroder Tauke, som bodde nära Glinänui, besökte oss dagligen, för att språka med oss och fråga, om vi hade något att befalla. De nedsatte sig på golfvet på en matta, med korslagda ben, rökade tobak och drucko thé med oss. Vi besökte en dag farbrodern, som om vintern bor i ett litet trähus, och undfågades der med thé. Vi fingo se hans hustru i hela hennes prakt, klädd i rött sammet, och med hufvudbonaden prydd med perlor. Hans mor, som ej kunde vänja sig vid de nya moderna och vid den qvafva luiten i ett tillstängdt hus, lefde hela året om i sin kibitka, der vi funno henne sittande på hyenden.

Under vårt uppehåll här, fingo vi tillfälle att lära känna en egen, besynnerlig stränghet i Kirgisernas seder. Ett yngre frun-

timmer får icke visa sitt ansigte för en äldre man inom familjen, undantagandes för fadern. Deremot hindrar intet, att ju ett äldre fruntimmer kan visa sig för en yngre man. Sålunda är det icke tillåtet för en man, att se sin sonhustru, eller sin brors och yngre bröders hustrur; men en vuxen man kan gerna se sin faster, eller moster, eller sin farbrors hustru. Då vi besökte sultan Tschuke Nuraleitsch i hans hus, lät han, på vår anmodan, sina tvenne döttrar och sin sonhustru kläda sig i deras förnämsta drägt, och uppställa sig i en kibitka; men sjelf stannade han utanför, medan vi gingo in. Hvarför han icke gick in med oss, kunde vi denna gång icke begripa. Då löjtnant Due senare besökte honom, för att teckna af honom i hans högtidsdrägt, och detta lyckades temligen väl, så yttrade Due den önskan, att äfven få porträttera hans svärdotter. För detta ändamål, bad han svärfadern att vara närvarande som tolk, emedan han icke förstod Ryska. Detta svarade sultanen, kunde icke låta sig göra, ty seden hos dem tillät honom icke att se henne, något som han också förklarade sig aldrig hafva gjort. Här voro nu goda råd dyra; ty tecknaren måste nödvändigt kunna kommendera hennes ställningar, då och då bedja henne vända hufvudet litet, än åt ena, än åt andra sidan o. s. v. Efter mycken öfverläggning, tillgrip man slutligen följande utväg. Sultanen upphängde en stor matta i sitt rum, på så sätt, att den afskilde en liten del deraf från det öfriga. Bakom denna matta ställde sig sultanen; man skickade bud efter svärdottern, som sattes på en stol, och på något afstånd från henne satt Due vid ett bord och tecknade; bakom mattan stod svärfadern och gjorde tjänst som tolk. När sålunda Due på Rysska ropade: "bed er svärdotter vända hufvudet litet mera åt venster," så upprepade sultanen, bakom tapeten, på Kirgisiska, denna anmodan för svärdottern. (Forts.)

Industri-exposition i Newyork.

En dylik "för alla nationer" ämnas, som de fleste af våra läsare redan torde känna, Nordamerikanerne med det saaraste anställa, härutinnan följande Engelsmännens berömliga exempel. Det skall blifva intressant att erfara, huruvida den kommer att uppgå mot, eller möjligen till och med öfverträffa de senares. Emellertid tyckes den till expositionen ämnade byggnad, hvaraf illustrationen på följande sida är en afbildning, lefva mycket godt.

Expositionsbyggnaden i Newyork efter Carsteasens och Gildemeisters plan.

Nästa N:o utgifves den 30 Januari.

C. Petersens Officin 1853.

Sju dagar på en amerikansk ångbåt.

(Af Gerstaecker.)

(Forts. fr. N:o 3.)

"Ert namn är Gray, i fall jag icke miss-tager mig? — Ursäkta mig då," fortfor han, sedan den tilltalade gjort en lätt bugning, "om jag står er något; jag har blott några få timmar varit på detta fartyg, och ville icke gerna, såsom nyligen anländ, börja gräl; men jag kan likväl icke underlåta att göra er uppmärksam på något, som jag sedan några timmar observerat och om hvars verklighet jag först ville fullkomligt öfvertyga mig. — Den bleka mannen, som ni kallar Smith, om jag rätt minnes, spelar falskt och måste redan nu hafva bedragit de andre på en anseelig summa."

"Jag anade något dylikt," sade Gray sakta för sig själf.

"Låtom oss gå lugnt in igen och observera spelet, tills vi ertappa honom på bar gerning; resten följer sedan af sig själf."

"Spelar ni schack?" frågade Gray.

"Något litet."

"Gödt! det kan blifva oss en god förövning, att sätta oss vid samma bord, och han, som tror oss fördjupade i vårt spel, skall icke draga i betänkande, att fortsätta sitt skändliga bedrägeri."

Snart sulto de båda männen tätt bredvid de andra, vid sitt parti schack, medan de, som det tycktes, med största uppmärksamhet beräknade sina drag; men i själfva verket iakttago de noga mr. Smiths manipulationer. Mannen såg mera blek och angräpen ut, än vanligt.

Det terde hafva varit en half timma, hvarunder de förgäfves bemödat sig att öfverraska honom, ehuru hans spel alltjamt såg mycket misstänkt ut, då Bloomfield slutligen utbröt:

"Nej, jag spelar icke mer; i går afton förlorade jag 20 dollars, och i dag har jag tappat några och trettio. Jag har för mycken otur, ty om det någon gång skulle hända, att jag får 3 kungar eller 3 äss, så kan jag vara viss på, att ni har 4 tior eller 4 knektar på hand."

"Blott en halftimma till," svarade Smith inställsamt; "kanske vänder sig lyckan till er fördel, ty sannt är, att jag haft utmärkt vackra kort." — Han blandade åter och Gray märkte tydligt, hurusom han, i stället för 5, gaf sig 7 kort och skickligt inpraktiserade i rockärmen de två, som voro till öfverlopps och som icke föllo honom på läppen.

Bloomfield hade 4 damer och ett äss på hand. Han satte ut en dollar.

Smith satte ut tre.

Bloomfield kastade en 10 dollars not på bordet. — Smith fördubblade summan. Bloomfield lade till, så att det var lika på båda håll, och de lade upp sina kort: — Smith hade 4 kungar och 1 knekt.

"Det är nog för i afton," sade Bloomfield, och ville just stiga upp från bordet, medan Smith helt lugnt utsträckte handen, för att inskrapa penningarne, då Gray, som med klappande hjerta hade följt hela spelets gång, plötsligen sprang upp, lade sin hand på myntet och utropade:

"Herrel! Ni har spelat falskt."

Den ertappades ansigte blef askgrått, men hans läppar darrade af raseri, och nästan ljudöst sade han:

"Lögnare! — hur kan ni?" — Men han fick icke sluta sitt tal, ty Gray var med ett språng öfver bordet och slog med ett väldigt knytnäfsverapp usslingen till golvet, så att de undångömda korten föllo ur hans hand. I ett nu var han åter på benen, drog en pistol ur bröstfickan, spände hahnen och tryckte af på Gray, innan denne ens fått en aning om den honom hotande faran. Men han hade icke gifvit sig tid att sigta, och kulan gick igenom den unga mannens rockkrage, just då han på nytt ville kasta sig öfver skurken. Mannen i sommarrocken höll honom tillbaka, och sade:

"Håll, håll, mr. Gray! Smutsa icke er hand på bofven; låt honom gå; han undkommer likväl icke galgen."

"Men han skall lemna tillbaka penningarne, som han vunnit på så skändligt sätt," sade Gray, som med kraft samlade sig och tycktes blygas för sin ögonblickliga uppbrusning.

"Låt honom behålla dem, det fan tage honom!" skrek Bloomfield; "jag vill icke röra vid något, som han haft i sina händer. Han har fränstulit mig några lumpna dollars, — jag deremot har fått en lärdom, och den erfarenhet, jag vunnit, är just icke dyrköpt; låt honom löpa; hans vanära är straff nog, och jag ville för intet pris i världen i detta ögonblick vara i hans kläder."

"Låtom oss dricka, boys!" — ropade nu Simmons, som också hade sprungit upp med sitt spelsällskap, för att åskåda resultatet af nu omtalte förhandlingar; "låtom oss dricka — åt h—e med skurken — förargelsen kunde komma oss att må illa, i fall vi icke skölja ner den — det är jag, som förlorat, och jag, som skall bestå — hit med brandy och socker!"

Med dessa ord vände han sig till kyparen, och alla följde hans exempel, utan att

vidare med en blick bevärdiga den falske spelaren, som stilla och med kufvadt raseri lemnade kajutan. — Denna natt föreföll för öfrigt intet anmärkningsvärdt, om icke att ångaren flere gånger utsatte slupen, för att emottaga eller landsätta passagerare.

Följande morgon, kl. 3, lade man till vid Vicksburg, der en hel familj, med allt sitt pick och pack, ämnade inskeppa sig åt St. Louis.

Tvenne kajutpassagerare gingo här i land, sedan den ene väl en half timma förgäfves sökt efter sin koffert. Man väckte kaptenen, och alla uppssare blefvo på det strängaste examinerade; men intet spår kunde finnas till det förlorade, då styrmannen slutligen inträdde och frågade egaren, som tycktes lägga mycken vikt på sin koffert, om icke en messingsplåt med bokstaven S. befanns derpå.

"Ganska riktigt," sade räskt den främmande, som öfverlemnade sig åt det glada hopp, att återbekomma sin egendom.

"Nå, så vill jag vara fördömd, om det inte är samma pies, som den skurken Smith har stulit; han har gått i land, och medtagit en precis likadan koffert, men det väckte icke min uppmärksamhet, då det var det enda bagage, som han hade med sig."

"Nå, hvar gick han i land? frågade hastigt och ängsligt den bestulne.

"En 10—15 mil nedanför Wicksburg, på denna sida om floden; — det var en stor, skön plantage."

"Och känner ni inte plantörens namn?"

"Inte jag; men kanske känner lotsen honom." — Den bekymrade mannen uppsökte lotsen, hvilken dock blott kunde säga honom att stället, der tjuften gått i land, låg ungefär 15 mil nedanför Wicksburg.

I förtviflan lemnade den arme, som med kofferten sannolikt förlorat allt hvad han egde, fartyget, och svor bedragaren och tjuften en fruktansvärd hämd.

Som man hade ett och annat smått att reparera på maskinen, blef det ljusan dag, innan "Oceanic" kunde färdas vidare. Men med dagens inbrott klyfde ångaren åter igen vägorna med vanlig snabbhet, och genomskar fräsande, med bogen, Missisippis gula vattensvall.

"Der kommer en båt, som vill tala med oss," ropade styrmannen till rorgångaren, med detsamma han uppsteg på "boiler"-däcket, så att han kunde se upp på hurrikandäcket, — "just der borta vid plantagen, och de vinka åt oss, som om de ville vrida armarne ur led."

"Damn it — fördömdt — Bill," ropade lotsen till styrmannen; "här hafva vi en

annan bakom oss, och — anfakta — sitter der icke en ung flicka i fören! — ropa kaptenen! — raskt!

Styrmannen sprang till kaptenens koj, och underrättade honom om förhållandet.

"Stopp maskin!" ropade kaptenen, sedan han ett ögonblick betraktat de båda sig hastigt närmande jullarne, — "lägg bi!"

Lotsen ringde, och maskinen stannade. Ångaren genomskär likväl ännu, till följe af "ihärdighets-kraften," med stor hastighet vattensvallen, tills den så småningom gaf vika för den starka strömmen. Den afstannade efter hand i farten, tycktes ett ögonblick stå stilla, och började sedan långsamt drifva tillbaka, medan rorgångaren fortvarande höll bogen riktad mot strömmen.

Under tiden hade den första båten kommit temligen nära. Den roddes af en ung man, som tycktes till det yttersta anstränga sina krafter, för att hinna ångaren före den andra båten, som syntes förfölja honom. I denna satt en äldre herre, jemte tvenne Negrer som roddare. I ena handen höll han en stor neger-piska, med hvilken han immerfort eggade dem till kraftig ansträngning, medan han med den andra svängde en hvit näsduk, för att antyda kaptenen, det han önskade komma om bord. Samma slags signalering verkställdes upphörligt af en ung dam i den främsta båten.

"Nej se, mr. Gray!" sade kaptenen till den unge mannen, — "se, hur bister uppsyn den gamle har der i aktersta båten! jag vågar min hals på, att det är tvenne älskande, som befinna sig i den första och pappa är efter dem med hetspiskan. Gud hjälpe de stackars barnen, om han får fatt dem!"

"Ni ämnar väl icke utlemna de unga människorna?" frågade Gray med ängslan kaptenen.

"Jag?" sade denne, såsom förvånad öfver frågan; "nej, vid min själ! jag önskar bara, pojken vore väl om bord, men jag fruktar, de hinna honom; ja, — sannerligen äro de endast 15 steg ifrån honom!"

"Låtom oss möta dem med slupen," ropade Gray, som kände sig på det högsta intresserad af jagten, och innerligt önskade att den unge mannen måtte lyckligt undkomma.

"Det tjénar till intet; men jag vill möta dem med fartyget," sade kaptenen, med detsamma han skyndade till rorgångaren, för att gifva den nödige ordern; men allt tycktes såfångt, ty begge båtarne voro ännu mer än hundra steg aflägsne från "Oceanic" men endast tvenne rortag från hvarandra, och ehuru den unge mannen ostridigt hade

valt den lättaste och snällaste af de begge jullarne, började likväl hans krafter synbart aftaga, medan Negrerna, alltjemt af sin obarmhertige herre uppiskade till förfärliga ansträngningar, gjorde sitt yttersta, för att upphinna förelöparen.

"Håll upp med din rodd, fördömde tjuf," ropade nu den gamle från sin båt; man kunde tydligt höra det på "Oceanic"; "håll inne, eller skjuter jag ner dig!" Med dessa ord, framdrog han en pistol från bröstfickan, och spände hahnen. Men den unge mannen, som satt med ansigtet vänt mot honom, svarade icke, utan såg med sorgen blick på den unga flickan, som satt i aktern af båten, och förtviflad vred sina händer. Med ansträngning af sina sista krafter, kramade han vildt årorna, för att hinna den knappt 50 steg aflägsna ångaren, medan den andra jullen, som endast var några steg akterut, hvarje ögonblick hotade, att inhemta honom.

Ångaren var åter i gång, och närmande sig jullen; styrbordssidan var full af passagerare, som med klappande hjerta afväktade resultatet af kapplöpningen. Nu hade den andra båten uppnått den första, och den gamle mannen sprang, med pistolen i venstra handen och piskan i den högra, fram i fören, för att springa upp i aktern af den främsta båten, då han i detsamma halkade och föll mot den ena Negrerns axel, så att denne störtade baklänges och släppte åran. Den första båten sköt fram och uppnådde ångarens sida, medan hundra händer på en gång utsträcktes, för att praktisera de båda unga människorna om bord.

"Go ahead" — sätt i gång — skallade kaptenens stämma, och långsamt lemnade kolossen de begge båtarne bakom sig, — den ena tom, drifvande på vattnet.

"Stop that boat" — stoppa fartyget — skrek den gamle mannen, som åter hade rest sig och knappt kunde andas för raseri; "håll, håll, Gud fördöme er, håll!"

Hans förbannelser förklingade i luften, ty nu sköt "Oceanic," med full maskin, sin väg framåt, medan den gamle föll, som en tiger, med sin hetspiska öfver de begge olycklige Negrerna, för att på de oskyldige slafvarne uttömma sin illska.

Nästan burne på passagerarnes händer, uppnådde det unga paret kajutan, der damerna straxt bemäktigade sig den unga flickan, trängde sig kring henne, gratulerade och välkomnade henne, som om de varit hennes ungdomssystrar.

Mr. Gray tog den unge mannen med sig till sin koj, och lemnade honom en af sina skjortor; ty han var så upphettad af den häftiga ansträngningen, att svetten i stora

tunga droppar perlade på panna och hals. Emellertid kom Simmons med ett väldigt glas brandy och socker, och upphörde icke förr, än han tvungit den unge mannen att tömma det, oaktadt alla hans bedyranden, det han aldrig smakade spirituösa drycker.

"Damnit, man," ropade Simmons, "vill ni taga lifvet af er sjelf? — är våt som en kaja, och vill icke dricka brandy — har ni nånsin i ert lif hört maken, Gray? — har rott så att sjalen nära på hoppat ur kroppen — har betett sig som en dugtig karl, — och vill icke taga en sup."

"Intet skulkande!" fortfor han, och fattade den unge mannen i armen, då denne skrämt smakat på den starka drycken och satte glaset halftömdt ifrån sig; — "intet skulkande! drick ut! — se så, det skall värma! Och nu skall den unga damen också ha sig en, som kan köra bort hennes skrämelse och ångest." Efter dessa ord, skyndade han med det tomma glaset tillbaka till skänkrummet, för att utföra sin människovänliga afsigt.

I Vicksburg hade, bland andra, kommit om bord en nybyggare, som för affärers skull hade måst uppehålla sig en vecka i staten Mississippi, och nu återvände till sin farm i Missouri.

Ehuru han tycktes temligen välmående, var han likväl helt och hållet klädd som Vesterns "backwoodsmen," *) bar byxor af Kentucky Janes, **) jemte en enkel jagtrock af läder, som väl var försedd med fransar, liksom de indianske, men saknade de perlor och piggsvinsborster, hvarmed desse äro utsirade.

Genom ett och annat, som han yttrade i afseende på jagt och vildt, hade han gjort sig Bloomfield till sin oskiljaktige följeslagare, som nu icke mera upphörde, att bestormma honom med frågor öfver vestra delen af Föranta Staterna, öfver den der varande jagten, öfver farorna dersammastades etc. etc.

Nybyggaren, som hette Stewart, visade ett märkvärdigt tålmod, besvarade artigt och utförligt hans tusentals frågor, och syntes icke tröttna vid att förklara för honom en sådan mängd saker, som tio andra män icke skulle orkat att fråga om på samma tid.

Simmons hade länge hört på, men slutligen tycktes det honom för rasande, så att han steg upp och gick bort. "Nej," sade han till Gray, som han såg sitta ensam framför sin koj, fördjupad i tankar, —

*) Bakomskogsman. Så kallas nybyggaren nära den civiliserade delens vestra gräns.

***) Ett slags groft ylletyg.

"nej, om mannen i läderrocken icke är en metodist, och dertill en af de trognaste i sekten, så vill jag vara en skurk, ty han har mer än kristligt tålmod; det kan bringa en till förtviflan blott att höra på."

"Ja, ja," svarade Gray, "jag har gifvit akt på honom, redan innan de begge ålskande kommo om bord; denne mr. Bloomfield släpper honom icke lös, men främlingen har ett eget leende kring muadviken; jag tror bestämt, att han slutligen affärdar honom dugligt, ty i längden kan han omöjligen uthärda de eviga frågorna, om han också hade Hjobs tålmod."

"Hjob?" sade Simmons förundrad; "Hjob? Hjob var tålmodig i 140 år, men han hade måst lefva 440, för att visa sådant tålmod, som mannen i läderrocken gjort denna morgon. Det finnes ingenting på jorden, som icke Newyorkaren frågar om; han har ingen skam alls."

"Nå, Simmons, hvad säger ni om hetsjagten denna morgon? Var den icke intressant?"

"Mr. Gray! Så mycket vill jag säga er, att jag må blifva fördömd, om jag icke höll på att förlora andan, då den gamle skurken ville springa in i de ålskandes båt, och hade jag i det ögonblicket haft en bössa i handen, så tror jag, jag hade skjutit ner honom som ett oskäligt djur."

"Flickan föll i vanmägt, då damerna förde henne in i kajutan," sade Gray.

"Intet under! Hon hade ju ögonblicket förut förlorat allt hopp, att komma om bord med sitt *sweetheart* — söthjerta, älskling — och undslippa gubbens klor. Dunder och blix! den gamle hade en piska i handen!"

"Mr. Dalton — så heter den unge mannen — visade mig en pistol, som han hade i fickan," svarade Gray. "Efter hvad han sade, var han fast besluten, att, i samma ögonblick den gamle herren lyckades beträda hans båt, jaga sig en kula genom pannan."

"Och hur skulle det då gått med den unga flickan?" frågade Simmons förargad. "Bättre, om han skickat blystycket åt gubben!"

"Hans fästlös far?" frågade Gray förundrad.

"Gud fördömme en sådan far!" röt Simmons; "han hade sjelf icke dålig lust, att beröfva ynglingen lifvet, hade han icke heldre velat gripa honom lefvande. Men ta' mig den och den, om jag velat vara

i de stackars svarta satarnes skinn, som fingo betala kalaset! Dem knallade han tappert på, då rofvet, som han redan trodde vara sitt, så tvärt undanrycktes hans klor."

"För öfrigt, Gray," fortfor han efter en paus, under hvilken den tilltalade tankfullt blickat framför sig, "upptag icke illa min fråga! men det felas er något, — ni har något, som ligger er tungt på hjertat; — ut med det! — Jag är äldre än ni, och oakadt vi blott varit helt kort bekanta, har jag fått er kär, och ville gerna veta, huruvida det som trycker er är af sådan natur, att jag möjligen kan afhjelpa det."

"Nej, nej, käre vän!" svarade Gray med ett sorgset småleende, i det han hjertligt tryckte den lilla tjocka, godhertade mannens hand; "det är alls ingenting! — jag — jag är endast mången gång en däre."

"Hallo! ni vill göra snedsprång," ropade Simmons; "nej, nej, ingenting sådant! Jag såg väl, huru i går afton, då jag drog er in att dricka, saltvattnet stod er i ögonen; jag hade då också velat tala med er derom, men den lumpna historien med den falska spelaren kom emellan."

"Jag ser också ej," sade Gray, som raskt rätade sig upp, och åter fattade Simmons hand, — "jag ser också ej, hvarför jag icke skulle yppa för er, hvad som gnager mitt hjerta och förgiftar min frid. Historien är enkel och kort, men likväl lång nog, att göra mig eländig för hela lifvet. Dock här är icke stället för dylika berättelser, — der hafva vi åter Newyorkaren, — låtom oss gå upp på hurrikandäcket." Med dessa ord, gick han fram mot hjulhuset, som var försedt med små trappor, på hvilka man kunde komma upp till öfre däcket, samt uppsteg, åtföljd af Simmons, som stillatigande satte sig bredvid honom framför en af de ofantliga skorstenarne. Gray var några minuter tyst och stirrade tankfull ut öfver den gröna vildmarken, som öppnade sig för hans blickar på styrbordssidan; derpå for han hastigt med handen öfver pannan, liksom för att samla sina tankar eller förjaga sorgliga minnen, och började sedan på följande sätt:

"Jag är född i Virginien. Min far, en Skotte, nedsatte sig, ungefär 6 år före min födelse, i "old dominion" — gamla landet, vanlig benämning på Virginien — der han lärde känna en tysk flicka, som han blef kär uti och gifte sig med.

"Min mor födde honom 3 söner under 12

års äktenskap och dog i sin sista barnsäng; barnet följde henne få veckor derefter.

"Vi tvenne älsta gossar voro nu de enda vår far hade kvar, och med outtröttlig flit arbetade han och verkade för oss, så att hans välstånd steg med hvarje år, och han, som kommit öfver från gamla landet med några hundra dollars på fickan, snart kallade en af de vackraste plantagerna i Virginien, med 80 Negrer, för sin. På en knapp mils afstånd från vårt hus låg en plantage, som tillhörde en rik man, vid namn Taylor, hvilken, sjelf barnlös, hade adopterat en fader- och moderlös flicka, den han älskade så, som hade hon varit hans egen dotter.

"Som barn voro vi lekkamrater.

"Den gamle Taylor dog och lemnade hela sin förmögenhet åt flickan, den han förut satt under sin brors förmynderskap; denne hade han på sin dödsbädd — Celeste var då 9 år — anförtrött barnet.

Den omtalte brodern hade nyligen återkommit från Mexiko, der han, som det påstods, hållit ett offentligt spelhus och förvärfvat mycket penningar, om också just icke på det aldri ärligaste sätt.

"Han hade en son, af ungefär min ålder, och hans plan var snart uppgjord: Celeste skulle uppfostras för denne, som dymedelst skulle ärfva båda plantagerna.

"Utförandet af denna plan blef längre fram en nödvändighet, då han, genom åtskilliga misslyckade spekulationer och flere bankers fallissement, hade förlorat nästan hela sin, temligen ansenliga förmögenhet. Vi barn vexte under tiden upp, och Celeste var 16 år, jag 22, då den annars så sluge mannen först insåg, att ett så förtroligt förhållande mellan tvenne unga menniskor, som det, hvilket eger rum mellan lekkamrater, lätteligen kunde öfvergå till kärlek.

"Han tog Celeste med sig till Cincinnati, der han insatte henne i en uppfostringsanstalt; under sken af att låta henne fullkomna sig i qvinliga arbeten och sysselsättningar, men i sjelfva verket endast i den afsigt att skilja oss.

"Det var försent. Vi korresponderade med hvarandra, och hvad vi förut sjelfve knappast hade annat, eller åtminstone icke vågat tillstå hvarandra, det uttalade vi nu i våra bref, med de eldigaste ord.

"Ett af dessa bref kom i den gamle Taylors händer. Han öppnade det, och reste ögonblickligen, ursinnig af harm, till Cin-

cinnati, för att i tide hos Celeste qväfva dessa känslor, hvilka han icke visste haru innerligt de voro förbundne med hela hennes tillvaro.

"Der han förmodat fruktan och lydnad, fann han trots och fast vilja, och insåg snart, att här kunde man icke påräkna någon verkan annat än af starka medel.

"Han öfverlemnade plantagen åt en förvaltare och reste med flickan till Georgien; — jag följde efter.

"Derifrån bar det af till Alabama; äfven här spårade jag honom och närmade mig Celeste.

"Öfverallt åtföljdes han af sin son, en vidrig, osmaklig människa, med ljust hår och gröna ögon, som med sin efterhängsenhet och sina kärleksförklaringar nästan bragte Celeste till förtviflan.

"Jag vände mig till den gamle Taylor sjelf och anhöll om hans bror dotter, hvarvid jag afstod från all hemgift och gaf honom mitt skriftliga löfte, att aldrig begära den förmögenhet, som tycktes ligga honom så mycket om hjertat, då jag sjelf var rik nog, för att kunna lefva lycklig och oberoende; men den gamle skurken besvarade icke mitt bref, sannolikt emedan han ändock blygdes, att offentligen och orättvist innehålla hela Celestes förmögenhet, af hvilken jag redan då förmodade att han användt en stor del till sin egen nytta. Han föredrog att åter i hemlighet aflagsna sig med flickan, och denna gång till New-Orleans.

"Han hade träffat så goda mått och steg att vilseleda mig i afseende på sin resa, att jag, till följe af mina förfrågningar, nödvändigt måste förmoda honom vara i Texas, hade icke ett bref från Celeste, som lyckligtvis kom mig tillhanda just i det ögonblick, då jag ämnade mig till Houston, underrättat mig om deras nu varande vistelseort; jag ändrade på ögonblicket plan, och var få dagar derefter i New-Orleans, i den älskades närhet.

"Der blef jag sjuk, och det så, att läkarna, som behandlade mig, tviflade på mitt vederfående. Hela veckor låg jag i den häftigaste feber, som nästan stegrades till vansinne, då jag under ljusa ögonblick besinnade, att min borttrövade Celeste möjligen kunde blifva tvingad till att räcka den förhatlige sin hand.

Äntligen segrade min starka natur; jag lemtade mig från min sjukdom, och flög till Celestes boning. Hon var redan för

månader sedan afrest med sin onkel; ingen människa visste hvarthän. Några trodde att han var rest till Texas, andra åter till Mexiko, många påstodo, att han begifvit sig till New-York, och en del förmodade honom vara i Cincinnati.

"Jag reste åter hem och lefde, medan jag långsamt hemtade mig från följderna af min sjukdom, hos min far, för att, sedan jag blifvit återställd, företaga nya efterforskningar. Då kom plötsligen, denna vår, underrättelse till vår trakt, att den unge Taylor var gift och med sin unga fru begifvit sig öfver till England, för att återställa hennes helsa, som hade lidit mycket i New-Orleans.

"Denna underrättelse krossade plötsligen alla de svaga förhoppningar, som jag ännu närde, och kastade mig, med sönderslitet hjerta, tillbaka i världens tomma lif.

"Jag egnade mig med outtröttlig ifver åt göromålen på vår plantage, då min far småningom blef för svag, att förstå dem med tillbörlig kraft och omsorg; jag bemödade mig att i ansträngande verksamhet söka glömma, hvad som hade förstört mitt lifs lycka och frid.

"I Juni reste jag, för affärers skull, till New-Orleans, der jag blef tvungen att uppehålla mig 6 till 7 veckor; må ni dömma om min sorg, käre Simmons, då på detta ställe, för några dagar sedan, en Mulattiska inhändigade mig ett bref, som Celeste skrivit till mig, då jag låg i den fruktansvärda febern, — deri hon med få ord underrättade, mig att hon fördes till St. Louis, och på det hönlige bad mig, att följa efter och befria henne ur hennes plågares händer, emedan lifvet blefve henne en börda, i fall hon ännu längre skulle qväljas och marteras af deras efterhängsenhet. Brefvet hade då icke kommit mig tillhanda, och nu, nu, då det var försent, ljöd hennes bedjande stämma fjerran ifrån i mitt öra, och uppref med stark hand alla de gamla, till hälften läkta, men ännu så smärtsamma sårna."

"Och nu vill ni till St. Louis?" frågade sakta Simmons, som med innerligt deltagande lyssnat till den unge mannens berättelse, i det han fattade hans hand, då han såg honom vända sig bort, för att dölja ett par tårar, som perlade i hans ögon.

"Ja, jag vill till St. Louis, — jag vill åtminstone halva visshet om Celestes öde. Kanske finner jag henne lycklig i sitt nya förhållande, — nöjd och tillfreds; då skall

också jag veta att fördraga, hvad som icke kan ändras."

Han lutade hufvudet i handen, och båda tystnade för några ögonblick, medan hvar och en öfverlemnade sig åt sina tankar.

Under de begge männens samtal hade täta löcken lägrat sig öfver vattnet, och lotsen som följde stranden så nära han vågade, kunde endast urskilja trädtopparne som uppdykade ur dimhafvet.

"Gör er färdig att landa," ropade han ner till styrmannen; "dimman blir förtjock, och jag tycker mig höra en ångbåt komma utföre floden."

"Ay, Ay" — ja, ja —, ljöd det korta, bestämda svaret, och de nödige ordena utdelades på fördäcket.

Den unge Dalton, som såg sin älskade öfverlemnad åt alla damernas omsorg, och som begagnat sig af mr. Grays godhet att erbjuda honom torrt linne, trädde nu fram till de båda männen, och afbröt sålunda deras hittills förda samtal.

"Jag fruktar, vi måste lägga bi," sade han, efter en kort, vänlig hälsning; "dimman blir med hvarje ögonblick starkare, och rakt framför oss gör floden en tvär höjning, der många ångbåtar gått i sank mot sandbankar och snags och genom sammanstötning med andra fartyg.

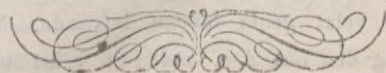
"Vår lots är mycket försigtig, och jag tror, att han blott vill komma ur farvattnet, för att sedan antingen landa, eller kasta ankar."

"Gif akt! — Se upp! — En ångbåt!" ropade flere röster på en gång, och i den täta dimman, rakt framför "Oceanic," skymtades en ångare som, utan att bruka maskinen, flöt ner med strömmen, och nu af alla krafter lät sin klocka ljuda.

För sent observerade å båda håll, närmade sig de begge fartygen hastigt hvarandra, innan "Oceanic" hunnit backa sin maskin. Efter ett ögonblick af hemsk, andlös tystnad, rände "Oceanic" med förstälven emot den utför strömmen kommande ångaren. Ett fruktansvärdt brakande hördes, åtföljdt af ett hundrastämmigt ångestskri.

De trenne männen på hurrikandäcket höllo sig fast vid jernstängerna kring skorstenarne; och observerade med tillbakahållen andedrägt följderna af sammanrännningen.

(Forts.)

OTTILIEN-POLKA.

Fr. Riede.

POLKA.

Musical notation for the first system of the Polka section, featuring a treble and bass staff with various dynamics like *p* and *mf*.

Musical notation for the second system of the Polka section, including first and second endings marked 1a and 2a.

Musical notation for the third system of the Polka section.

TRIO.

Musical notation for the first system of the Trio section, marked *pp*.

Musical notation for the second system of the Trio section, including first and second endings marked 1a and 2a, and a *dimin.* marking.

Musical notation for the third system of the Trio section.

FINALE.

The musical score is written for piano in 2/4 time. It consists of six systems of music, each with a treble and bass staff. The piece begins with a piano (*p*) dynamic. The first system includes a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second system features a fortissimo (*ff*) dynamic and contains two endings: a first ending (*1^a*) and a second ending (*2^a*). The third system starts with fortissimo (*ff*) and includes a piano (*p*) dynamic. The fourth system is marked piano (*p*). The fifth system includes fortissimo (*ff*) and features first (*1^a*) and second (*2^a*) endings, with the second ending containing a triplet. The piece concludes with a fortissimo (*ff*) dynamic. The word "FINE." is printed at the bottom right of the page.

FINE.

GALOPP

aus der Oper „l'esclave du Camoëns“ von Flotow.

J. G. Prühl.

GALOPP.

The first system of the Galopp consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The music begins with a piano (*f*) dynamic and includes several triplet markings (3 and 4) above the notes. The system concludes with a fortissimo (*ff*) dynamic.

The second system continues the piece, marked with *loco.* and a piano (*p*) dynamic. It features a series of eighth-note patterns in the upper staff and corresponding chords in the lower staff.

The third system includes a piano (*p*) dynamic and a fortissimo (*ff*) dynamic. It contains various triplet markings and a section marked with a first ending bracket (10) and a second ending bracket (20).

The fourth system is marked with fortissimo (*ff*) and includes first and second endings. The notation features complex rhythmic patterns and dynamic markings such as *red.* and *mf*.

The fifth system begins with a piano (*p*) dynamic and transitions to mezzo-forte (*mf*). It concludes with a fortissimo (*ff*) dynamic and includes a *red.* marking and an asterisk.

cre - - - scen - - - do - - -

Ad. * Ad. *

8

loco

ff

Fine.

TRIO.

p

simile.

mf

simile

p

19 20

Galopp D. C.